

Personaltidning inom sektorn FFV UNDERHÅLL
Arboga Linköping Östersund Stockholm

U-nytt nr 1 10 februari 1978

500:de Draken gick till Finland

Den 24 januari levererades den sista fpl 35 Draken till finska flygvapnet, den sista i en serie på 15 plan. Detta exemplar råkade vara det 500:de av denna typ som vi modifierat och tillsett i Malmslätt.

Under mer än två år har vi i FFV-U arbetat med finlandsaffären, dvs ställt i ordning (modifierat och tillsett) dessa

plan samt basmateriel, flygsimulatorer och utbytesenheter, allt ingående i de leveranser som FMV kontrakterat med finska flygvapnet.

För vår del har dessa arbeten, som hittills inneburit en ordersumma på ca 6 Mkr, varit ett bra arbetstillskott i samsättningen i det läge då orderingången bl a från flygvapenförbanden minskat något. Jobben har huvudsakligen gällt CVM, men även vid CVA har vi fått bra arbeten, t ex med testbussar, flygsimulatorer och apparater.

I huvudsak är kontrakterade leveranser klara, men några kompletterande arbeten återstår. För vår del kommer också fortsättningsvis vissa tekniska tjänster och underhållsarbeten på utbytesenheter att belägga våra verkstäder för ca 1 Mkr per år enligt underhållsavtalet mellan finska flygvapnet och oss.

Samarbetet mellan berörda parter har flutit till ömsesidig belåtenhet. Den finländske kontrollingenjören Keijo Kokko, som hela tiden deltagit i den tekniska kontrollen av leveranserna av flygplanen, säger:

— Samarbetet har gått jättebra. Systemet med kontrollflygning på Malmen av FMV före leveranskontroll av oss har fungerat mycket bra, och får Olle Ståhl, CF:QU/CVM, instämmer:

— Min uppgift har varit att övervaka verksamheten här i Malmslätt, samt vid behov beställa de ytterligare arbeten som erfordrats för att finnarna ska få flygplan som svarar mot av oss ställda kvalitetskrav. Eftersom finnarna förklarar sig nöjda vill jag påstå att detta lyckats. Jag vill därför tacka alla inom FFV-U, som genom sitt — ibland otacksamma — arbete bidragit till affären kunnat genomföras på ett både för FMV och FFV-U hedrande sätt.

SISTA FINLANDSDRAKEN klar för leverans från Malmen: FMV sammanhållande, får Olle Ståhl, föraren major Paavo Janhunen, sektionschefen Martin Forsgren och försäljningschefen Arne Ottosson lyssnar till den finländske kontrollingenjörens Keijo Kokko positiva slutomdöme.

Din produktidé — vår framtid?

Det här med förbättringsförslag och deras värde har diskuterats i positiv anda genom åren, inte minst i företagsnämnderna, som på sin tid beslutade att U-nytt skulle arbeta aktivt på att stimulera förslagsverksamheten.

FFV har ju också genom åren med allt generösare ersättningsregler visat hur stor vikt man fäster vid dessa förslag.

Antalet förbättringsförslag inom vår sektor har ökat avsevärt under fjolåret: Vid CVA lämnades 61 förslag in mot bara 32 år 1976 och vid CVM ökade förslagen från 51 till 77. Även vid CVÖ var aktiviteten god. 31 förslag 1977.

Ibland läser vi om att jättebelöningar betalats ut till förslagsställare som lyckats med någon produktionshöjande eller besparande "manick". Nu senast var det en officer i flygvapnet som fick över 200 000 kronor för en enkel gängad stålring, som

sparar vapenmateriel för 600 000 kr per år. Men oftast är det i processindustri eller masstillverkning som många gånger enkla förslag ger de stora belöningarna på grund av mängden produkter.

Anledningen till att ersättningarna inom vår sektor inte blivit sådär jättestora är väl just att det sällan rör sig om stora antal översedda eller tillverkade detaljer eller att rationaliseringsvinsten varit blygsam. Att den tekniska nivån på många av de ersatta förslagen varit mycket hög har då inte hjälpt.

Produktplanering, vad är det ?

Men det finns ett annat område där förslagsverksamhet skulle kunna ge bättre utdelning — produktplanering.

Av sektororder U/7 framgår att detta begrepp avser nya produkter= varor och tjänster, och att vi behöver få fram nya eller förbättrade sådana affärsidéer.

Facket tog fram nya ideer

Överallt i världen ropar näringslivet på nya produktidéer. Ingenjörsvetenskapsakademien påtalar ofta hur stort behovet i vårt land är för att få fram nya produkter som kan hävda sig på exportmarknaden. Patentverket har omorganiserat för att göra det lättare för uppfinnare att bli få rådgivning

om sina idéer. Och nu har även fackliga organisationer börjat dra sina strån till stacken i produktutvecklingen för att få fram "alternativ produktion".

Det mest uppmärksammade fallet är väl hur fackföreningarna vid Lucas Aerospace i England agerade: när företaget ville avskeda 10 000 anställda organiserade facken kommittéer, som funderade ut nya produktidéer och avskedandena kunde stoppas. Facken anlätade till en början 180 olika tekniskorganisationer, men resultatet blev bara tre produktförslag. Då tänkte man till inom de egna leden och fick på ett par veckor fram 150 nya idéer!

Att man lyckades utveckla nya produkter utan att koppla in företagsledningen väckte stor uppmärksamhet och representationer för facken vid Lucas inbjöds bl a till Sverige för medverkan vid konferenser om "alternativ produktion" på Göta-Verken och Linköpings tekniska högskola. Av alla idéerna rapporterades åtminstone en genast ha lett till tillverkning. Och det blev avgörande för huvudfrågan för de anställda: avsked eller jobb.

Vi kan också

Vissa svenska företag befinner sig som bekant i en liknande situation som Lucas fast kanske inte fullt så akut och att frågan är brännande framgår med all tydlighet av det senaste årets pressdiskussioner.

Inom vår sektor har vi ju en väl fungerande långsiktspenning (LSP), som dock är känslig för hur huvudkunden, försvaret, får det i framtiden. Under tiden behöver vi se om vårt hus.

När vi nu ändå sedan många år har en livaktig förslagsverksamhet på företaget vore det väl konstigt om det inte skulle finnas slumrande produktidéer här och var. Alltså, alla idé-kläckare, kom också med produkt- eller affärsidéer! Det är ganska sällan som förslagskommittéerna får in förslag som kan utvecklas till nya produkter, dvs varor eller tjänster. Ett sådant förslag (bland 77 stycken) kom fram i Malmöslätt förra året. Det håller nu på att analyseras. I Östersund studeras ett produktförslag från i fjol och i Arboga pågår utvärdering av en tänkbar ny produkt. Säkert finns det många fler sådana idéer hos våra medarbetare.

Även "kontorsområdet"

På det administrativa och organisatoriska området råder fortfarande idétorka: väldigt få sådana förslag lämnas in. Där finns säkert rationaliseringar att göra - och lönsamma sådana.

Vi har pengar

för att själva finansiera teknisk utveckling inom vår sektor. So US/5 berättar om hur det går till.

När en idé till ny eller förbättrad produkt kommer fram ska den snarast lämnas över från förslagskommittén till marknadsbedömning och värdering. Skulle det vara fråga om en uppfinning måste även sekretess etableras för att skydda uppfinnarens och företagets intressen. Men tyvärr kan det i sådana fall bli en långvarig undersökningstid och uppfinnaren får vara beredd på en tålamodsprovande väntan.

Din rätt enligt lag

Skulle din idé leda till en uppfinning så behöver du inte vara ängslig för att förlora någon rätt: lagen om arbetstagares rätt till uppfinningar skyddar dig. Vi har också en sektororder, US/6, om skydd av upphovsrätt.

Inom koncernen finns en särskild patentingenjör, Peder Nydell, som gärna står till tjänst med råd och dåd. Han är på huvudkontoret i Eskilstuna, telefon 016-110200.

Om din idé inte berör FFV:s produktionsområde är du ändå välkommen att anmäla uppfinningen direkt till FFV patent-

avdelning på HK, så får du vidare råd med full diskretion.

Peder Nydell berättar för U-nytt att han snart får fram en särskild broschyr om patentfrågor m. m. Den kommer att spridas i FFV kanske redan denna månad. Vi har också en 14 sidor lång KONCERNINSTRUKTION J:2 om patentfrågor.

Du får hjälp

Om du nu har någon fundering om förbättring eller produktutveckling, men tvekar om hur du ska formulera förslaget, vänd dig med förtroende till förslagskommitténs sekreterare, så ger han all hjälp.

Det räcker för övrigt med en enkel mening på förslagsblanketten till att börja med. Du kan senare komplettera om det behövs. Huvudsaken är att du snabbt hävdar din rätt till idén genom att få ditt förslag registrerat. Sätt igång bara!

Kvalitet - alla

Lösningen på vår rebus i nummer 13/77 var det många som klarade av och många som också sände in till redaktionen. Inte mindre än 74 läsare gjorde sig besväret att delta i vår lilla tävling. Men ännu mer glädjande var att 67 av dessa också hade funderat över innebörden och således deltog i den delen av tävlingen. Se separat notis här om.

Vad innebär uttrycket "Kvalitet - allas ansvar" och hur ska vi kunna leva upp till detta?

En påminnelse om vad som menas med en produkts kvalitet kanske är på sin plats. Ja, därmed menas helt enkelt att produkten ska kunna användas till det den är avsedd för. Här ingår då också de krav på driftbetingelser som produkten ska kunna svara upp emot.

Kraven på kvalitet varierar mellan olika slag av produkter men det är alltid lika viktigt att den för produkttypen ifråga specificerade kvaliteten uppnås. Från denna regel finns inga undantag.

För att säkerställa kvaliteten hos skilda typer av produkter kan sedan olika grad av insatser erfordras. I fråga om materiel som påverkar flygsäkerheten blir dessa rigorösa och omfattande eftersom en kvalitetsbrist här kan få förödande konsekvenser vilket f ö gäller all materiel som har med personsäkerheten att göra.

Det gäller alltså att avvåga insatsen i förhållande till den kvalitet som skall uppnås.

För att ge våra produkter rätt kvalitet och säkerställa att vår kund får den kvalitet han beställt måste vi tillsammans verka för

att förutsättningarna för att nå rätt kvalitet i produktionen uppfylles. Erfarenheter och kunnande som finns på alla nivåer måste tas tillvara genom aktiva förebyggande åtgärder vid exempelvis konstruktion, beredning, planering

att var och en har respekt för de krav som gäller för våra produkter och följa de rutiner och metoder som gäller inom sektorn.

att hjälpas åt att förhindra att felaktiga produkter levereras

att åtgärder vidtas som kan förhindra upprepning av fel

Slå l a r m om Du upptäcker fel, oavsett var och när felet uppstått. Huvudsaken är att det blir upptäckt - OCH RÄTTAT. Chansa inte på att någon annan upptäcker det. Även "den bästa" kan fel och det kan leda till att vi föror-

sakas extra kostnader för produkter som måste kasseras eller omarbetas. Ett oupptäckt fel kan också medföra att vi drabbas av haverier eller reklamationer, vilket kan innebära att kunderna börjar ifrågasätta vår duglighet att åstadkomma en säker kvalitet

B. E.

Ditt ansvar – vår kvalitet

Denna slogan skrev Karl-Erik Elf, 1936, och därmed vann han tävlingen om bästa slogan eller kommentar till rebusens påstående. Han får alltså första priset, det lilla snitsiga reseväckaruret.

Ingemar Tjärnhell, 7631, vann andra pris, ett kopparstop, för sitt förslag: Alla påverkar kvaliteten! Alla har kvalitetsansvar!

Tredje pris delades mellan Ragnar Orest, 1432, och Lenart Odhammer, 8065, men priset var ju en sportkniv och

sansvar

den kan vi inte gärna dela på så de får var sin.

Tävlingsbidragen, som togs emot av redaktionen, fick var sin kodsiffra, varpå förslag till texter sändes – utan författarnamn – till juryn för bedömning. Juryn har bestått av Kurt Rosin, CF:QU (vid CVA), Sven-Arne Rydell, 8080, Ingvar Bergström, 6630, Börje Eriksson, 8083 och Ingemar Andréasson 8027, den senare representerande marknadsintressena.

Juryn gjorde så att man studerade alla förslag under en tid och valde sedan ut de 20 bästa förslagen, vilka poängvärderades från 0 till 5. Efter hopräkning kom man alltså fram till ovanstående resultat, men uppgiften att värdera så många bra förslag gjorde att juryn även måste utse extrapristagare!

Därför får Tore "Moje" Johansson, 7400, en bok för sitt förslag, liksom Jan Rosmark, 2307. Men juryn nöjde sig inte med detta. Två hedersnämmanden vill man också ge, dels till Olle Ståhl, CF:QU/CVM, dels till Berndt Wettergård, 1132 för deras bidrag.

De fyra sistnämnda bidrag kommer att publiceras i kommande nummer av U-nytt, liksom tredjepristagarnas.

I rebustävlingen drogs följande tre vinnare: Lennart Ekström QU/CVA, Hartvig von Dahn, 2150 och tredje rätt öppnade lösningen hade två författare" Leif "Sörken" Svensson och Per-Olov "Malle" Malmén. 2460 resp 2445.

Eftersom det blev fyra personer får samtliga var sin bok i pris – annars hade vi bara lovat tre bokpris. Lösningen var alltså som rubriken ovan.

TACK ALLA DELTAGARE! GRATTIS ALLA PRISTAGARE!

Två nya Si

Kvalitetskontrolluppdrag åt FMV-F:Q behandlas i en ny sektorinstruktion Si UQ/9. En annan ny Si är UQ/10, den gäller avvikelser från tekniskt underlag vid installation och tillverkning. En liknande för underhållsarbeten kommer snart.

LAGET SOM GJORDE T: Från K-E Elvgren, K Norbäck, G Ahlén, H Olsson, O Persson, B Estmo, H-E Nilsson, H Thorberg, S Jonsson, C-O Wickman och B Johansson.

Treårigt jobb klart vid CVÖ

En smått historisk händelse inträffade vid CVÖ under årets första vecka: då lämnade den sista elverks-kärnan, 50 kVA M2650-729011, verkstadsgolvet efter avslutad översyn och modifiering.

Arbetet påbörjades för drygt tre år sedan. Uppdragsgivare var FMV-A:SEE, och jobbet bestod i att modifiera elverket, bli införa jordfelskydd, och en allmän översyn.

Det hela har genomförts som lagarbete av i huvudsak gruppen på bilden, under ledning av Stig-Olov Forsman (men han är ej med på bilden). Varje man i laget har haft ett personligt engagemang och ansvar för sin respektive del av jobbet.

Detta har blivit resulterat i att gruppen samlats med arbetsledningen två gånger om året för att återmata alla erfarenheter, både tidsmässigt och ekonomiskt. Då har man också givetvis utbytt erfarenheter, vilket säkerligen är till nytta för både personalen och företaget vid liknande uppdrag i framtiden.

Projektsansvarig inom BASMATERIEL har varit Bo Stigh. Han menar att arbetet med elverket gått bra och att kvaliteten på utfört arbete varit god. Som bevis för detta har kunden gjort leveranskontroll endast vid några av de tidigare leveranserna, därefter endast sporadisk leveranskontroll.

Bo Stigh säger att viss reklamation förekommit, men inte mer än vad som kan "tolereras" vid ett så pass omfattande arbete.

Elverkskärnorna har efter kontroll levererats till ansvarig uppbördsmyndighet för vidare befordran till arméförbanden.
Hans Brännström

Utmärkta gäster

När vi får hit gäster vill vi presentera dessa och oss på ett praktiskt sätt. Det kan gälla deltagare i kurser, seminarier eller stora delegationer. Normalbesökaren behöver och skall inte ges namnbrickor. Det är besöksmottagaren som avgör när namnbrickor skall användas och som svarar för utskrift osv. Skriv gärna som exemplet.

Namnbrickorna finns i blankett- och expensförråden.

Ingemar Andréasson 8027

P.S. 8250 funderar på att trycka upp snygga kort med sektornamnet. T v kan vi göra som detta exempel.

GÄST HOS FFV UNDERHÅLL
FANJ HANS-INGVAR NIELSSON
2. HKP. DIV. SÄVE

Hans Wall tröttnade på U-nytt

och gav ut en egen information om PROSTYR strax före jul. Nej riktigt så var det faktiskt inte, men nästan. Vi har tidigare informerat om denna stora satsning för ökad effektivitet, som rationaliseringsprojektet PROSTYR innebär. Vi har också lovat återkomma då och då med mera information.

"Julnumret" av U-nytt hade inte plats för detta, varför det kanske kom som en överraskning när trycksaken om PROSTYR lades ut i U-nyttets korgar inom sektorn. Dessa blå trycksaker "Information om projekt PROSTYR" har nu dragits in. Om du missade att ta en egen kopia går det bra att få en från Liselotte Myhrberg, 8246 (CVA), t ex.

Vad PROSTYR är? Jo, helt enkelt utveckling av rutiner och metoder för rationellare produktionsplanering, som i framtiden ska ge oss bättre trygghet i jobbet. Och DET är ju angeläget för oss alla, eller hur? Om du inte tycker att du orkar ta del av hela trycksaken, fråga åtminstone din facklige representant i referensgruppen. Namnen framgår av projektorganisationen.

Nybygge i Östersund

Äntligen! Så utbrast säkert många vid CVÖ, när parkeringsplatsen där bröts upp och grävmaskinen satte tänderna i den frusna marken. Speciellt dom som idag sitter i kontorsbaracken bör vara extra glada när utbyggnaden av kontoret nu startat.

Inflyttning i de nya lokalerna ska ske efter semestern i sommar. Förutom ingenjörer och tekniker kommer nybygget att inrymma reception med telefonväxel, verkstads-arbetsledning samt verkstadsplanering.

Totalt kommer ca 50 personer att få plats där.

Redan inflyttad i nybygget: Christer Rolén. Övriga: Anders Nordling, Britta Karlsson, Ingemar Lexén, Tommy Hojld, Bertil Wiklund och Bengt Boström

Sista "ordern"

GOD KONTAKT

I många av våra arbetsobjekt finns en myckenhet elektriska ledare. Såväl vid underhållsarbete som installation och tillverkning medför detta jobb med ELEKTRISKA FÖRBINDNINGAR. Dålig kontakt kan äventyra mycket, vilket kan drabba såväl kunderna som oss i FFV-U.

För att förhindra att dåliga eller slitna verktyg kan ge upphov till förbindningsfel finns regler uppgjorda. De gäller utförande av elektriska förbindningar, utrustning och kontroll m m. Sektororder UT/16 kom ut den 12 dec och anger hur vi ska märka och kontrollera våra verktyg för kontaktpressning, virning och avisolering.

Det är alltid du som gör jobbet som vi litar på. Du ska vara säker på att ha riktiga grejor att arbeta med och det ska din arbetsledare hålla ögonen på. Du ska veta att vi har kunniga specialister att vända oss till, och detta står det om i den nya sektorordern.

N. Å.

Fotnot Detta är sista sektorordern som kallas "order". I fortsättningen heter det sektorinstruktion.

Red.

FFV UNDERHÅLL

732 00 Arboga 1978

Tektronix lärare Ken Taylor och Phil Thomas i bakgrunden. Elever fr v: Leif Aasen och Bo Engwall (ASEA), Ivan Nilsson, Ulf Jersby, Leif Carlsson, Lars Eklind, Marku Sipola, Alf Byström, Mats Larsell, Rolf Krönström (Bofors).

Utbildningsnytt

Teleinstrumentverkstaden, 4650, hade under vecka 747 besök av två lärare från Tektronix utbildningsenhet som normalt har sin verksamhet förlagd till ön Guernsey i Engelska kanalen. Under ett par års tid har vi försökt "importera" utbildning i oscilloskopunderhåll från England och det lyckades nu med hjälp av Tektronix representant i Arboga, Bengt Bayard.

Det var första gången som Tektronix höll en kurs av denna omfattning utanför England avseende Europa.

Erfarenheterna från kursen är enbart positiva och vi hoppas att fler kurser av denna typ kan arrangeras i framtiden. I kursen deltog också speciellt inbjudna från ASEA och Bofors.

Vi tackar våra utmärkta lärare Ken Taylor och Phil Thomas för en lärarik vecka.

Stig Holmqvist

Han for 2200 mil för att löpa 9 km

Rolf Ohlsson, CVÖ:s motionär Nr 1, kom efter en 30 timmar och 11 000 km lång resa via Arlanda-Köpenhamn-Madrid och Rio de Janeiro fram till Sao Paulo i Brasilien, för att delta i Sylvesterloppet.

På nyårsafton klockan 23.38 lokal tid hördes ett skott, och dom 500 deltagarna från hela världen hade startat det nära 9 km långa gatloppet i Sao Paulos centrum. I spöregn och 25 graders värme kämpade sig Roffe fram till en meriterande 357:de plats.

Därefter "vilade han upp sig" en vecka på Copacabana i Rio de Janeiro. Han mår efter omständigheterna väl.

S Lq
P.S.

Vem som präjsade? Det gjorde han själv. Tala om att offra sig för idrotten !!

STILLBILD på Roffe

TACK !

Ett hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater för all vänlig uppvaktning på min 50-årsdag!

Erik Werner